

Notiser

OM NYTTAN AV FILOSOFISKA UTBILDNINGAR

Under 2007 genomfördes en pedagogisk forskningsstudie för att belysa kunskapsnyttan av att läsa filosofi och hur de filosofiska utbildningarna påverkar de studerandes bildningsprocess. Studien berör filosofistuderande vid Umeå universitet och inriktas på utbildningarnas påverkan inom följande områden: övriga utbildningar, arbetsliv och personlig utveckling. De filosofiska utbildningar som ingick i studien är praktisk filosofi, teoretisk filosofi och vetenskapsteori. Empiri samlades in via postenkät och intervjuer.

Inom de tre ovan nämnda områdena som studien berör är det framförallt det kritiska tänkandet som påverkats av de filosofiska utbildningarna. De studerande anser att filosofin bidragit till en öppenhet för att inte godta allt som en sanning. Ett påstående eller ett problem ses ur flera synvinklar innan det accepteras eller förkastas. En klar majoritet av de filosofistuderande anser att de haft nytta av filosofin inom övriga utbildningar. Men det är även intressant att notera att flertalet av de studerande, genom att utveckla förmågan till kritiskt tänkande, också varit till nytta inom arbetslivet. Detta kritiska tänkande kan ses som ett verktyg som följer de studerande genom livet och dess bildningsprocess.

För den som är intresserad av att läsa denna studie så finns uppsatsen tillgänglig på: http://www.umu.se/philos/las_mer/Undersokning.htm

En bok med titeln *Värdetisk spegel* (dedicerad till Göran Lantz) har utgivits av Ersta Sköndal högskola. Den kan beställas på Fritzes kundservice. Författarna är Gunilla Silverberg, Torbjörn Tännsjö, Lennart Nordenfelt, Kersti Malmsten Gedda och Lars Andersson.

Lena Edlund har doktorerat i teologi på en avhandling med titeln *Att fånga det flyktiga – om existentiell mening och objektivitet*, Uppsala universitet 2008.

Barbro Björkman har doktorerat i filosofi på KTH med avhandlingen *Virtue Ethics, Bioethics and the Ownership of Biological Material*, 2008.

Victoria Fareld har utgivit *Att vara utom sig inom sig – Charles Taylor, erkännandet och Hegels aktualitet*, Glänta Produktion 2008. Thomas Hylland Eriksen har utkommit i svensk översättning med boken *Jakten på lycka i överflödssamhället*, Nya Doxa 2008. Den kände rättsteoretikern Hans Kelsens klassiska verk *Den rena rättsläran* från 1934 (andra upplagan 1960) har äntligen utkommit i svensk översättning, Thales 2008.

ANMÄRKNINGAR OM FYLLNADSGRADEN I GLAS OCH OM KVALITETEN HOS MÖJLIGA VÄRLDAR

Ett vanligt förekommande talesätt för att illustrera väsentligheten i det subjektiva perspektivet på saker och ting är det som åberopar halvfulla och halvtomma glas. Den optimistiske personen kan betrakta ett glas rymmande 50 cl innehållandes 25 cl och glatt konstatera att det är halvfullt. En mer pessimistisk individ kan vid betraktandet av samma glas fälla omdömet att det är halvtomt. Betraktat som utsagor om sakförhållanden så är båda dessa påståenden sanna men det förefaller som att de ändå på ett väsentligt sätt skiljer sig, nämligen i värderingen av detta sakförhållande.

Låt oss se på en annan situation. Leibniz hävdade att den faktiska världen vi lever i är den bästa av alla möjliga världar, och att det onda vi ser i den snarare beror på vår bristande förståelse av helheten än något i grunden ont. En kommentar som skulle kunna fällas och har fällt är att en mer pessimistisk individ skulle kunna hävda att detta är den värsta av alla möjliga världar. Är detta en grund till en vederläggning av meningsfullheten hos Leibniz utsaga eller blott en småfyndig men i grunden filosofiskt ointressant sarkasm? Jag tror att det snarare är det senare, av skäl vi nu kortfattat ska reda ut.

Om vi för en stund återvänder till exemplet med glaset så kan vi notera att vi för att förstå skillnaden kan åberopa en skillnad i utgångspunkter. Den optimistiske individen utgår från att det är värt att det finns något i glaset alls, den pessimistiske utgår snarare från ett fullt glas och noterar att något fattas. Om dessa skilda utgångspunkter gjordes intersubjektivt tillgängliga så förefaller det knappast orimligt att de skulle kunna enas om vad som är värt att kalla halvfullt och halvtomt.

Likaså förefaller det inte orimligt att ett blottläggande av utgångspunkter skulle kunna få optimisten och pessimisten att meningsfullt diskutera huruvida den faktiska världen är den bästa eller sämsta av alla

möjliga världar. Om de båda förutsätter att flera olika världar faktiskt är möjliga och dessutom förutsätter ett gemensamt moralsystem, t.ex. utilitarism så kan de debattera huruvida denna värld faktiskt maximerar lyckan för dess totalitet av invånare sett över världens totala fortvaro. Förutsätter de i stället att den faktiska världen är den enda möjliga världen så kan de i stället diskutera saken analogt med det halvfulla glaset. Följaktligen förefaller Leibniz utsaga vara en meningsfull utsaga inom filosofin i den bemärkelsen att den inte nödvändigtvis är hopplöst subjektiv.

Christian Strandh

Medarbetare i detta nummer av *Filosofisk tidskrift*: *Sven Danielsson* är professor emeritus i praktisk filosofi i Uppsala, *John Eriksson* har doktorerat i praktisk filosofi i Uppsala, *Anders Hammarström* har studerat teoretisk filosofi i Umeå, *Olle Häggström* är professor i matematisk statistik vid Chalmers i Göteborg, *Jens Johansson* har doktorerat i praktisk filosofi i Stockholm och har för närvarande en tjänst i Oxford, *Per Lindström* är professor emeritus i logik i Göteborg, *Ingmar Persson* är professor i praktisk filosofi i Göteborg och *Maria Svedberg* är doktorand i praktisk filosofi i Stockholm.